СВОБОДА
LIBERTY

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА".

Рокъ V. | Мт. Кармель, Па. Четвергъ 22-го Цвѣтня 1897. | Число 17.

Календарь.

Цвѣтень.

22	Ч.	Страстный. Терентія
23	П.	ВЕЛИКА ПЯТНИЦЯ
24	С.	Василія еп.. Атанасія
25	Н.	ВОСКРЕСЕНІЄ ХРИСТОВЕ
26	П.	СВѢТЛЫЙ ПОНЕДѢЛОКЪ
27	В.	СВѢТЛЫЙ ВТОРОКЪ
28	С.	Агафіи, Ирины

Змѣстъ.

Всѣмъ нашимъ предплатникамъ, а найбôльше тымъ, що все точно платять пренумерату, жичитъ веселыхъ Святъ

Христосъ воскресе!

РЕДАКЦІЯ.

ЧИТАЙТЕ!

Вже дуже мало єсть у насъ на складѣ Календарôвъ „Союза". Хто хоче мати ту прекрасну книгу — най пришле **55** цнт. на адресу:

Mr. Michael Fekula
Mt. Carmel, Pa.

ЗАПРОШЕНЄ!

Повѣдомляємо всѣхъ американьскихъ Русиновъ, що дня 2. мая (лат. с. р., въ першу недѣлю по Воскресенію) вôдбуде ся въ Ansonia, Conn. торжественне посвячене угольного каменя пôдъ греко-католицку церковь.

Отсимъ запрошуємо всѣхъ Всеч. оо. Духовныхъ, всѣ Братства такъ мѣсцевй якъ и замѣсцевй, а передовсѣмъ Братства св. АА. Петра и Павла зъ Jersey City, руске Братство зъ Yonkers, зъ New York и Bridgeport, щобы зволили ласкаво прибути на той день (2. мая) и причинити ся до звеличаня торжества Ансонійскихъ Русиновъ.

За парафіял. коміт.
ГАВРИЛО ДЗЯДИКЪ, предсѣдат. — ДИМИТ. ВАНЬКО секретарь.

ХРИСТОСЪ ВОСКРЕСЕ!

И знову тота пѣсня побѣды правды надъ несправедливостію, свѣтла надъ темнотою, любови надъ ворожнею залунає хоромъ у рускихъ хатахъ. И знову той нарôдъ колись вôльный а згодомъ давленый злиднями, розкиненый по всѣхъ закуткахъ землѣ, взнесе серце свое до воскресшого Христа, молячи Єго о здѣйстнене тыхъ святыхъ великихъ правдъ, якй Вôнъ голосивъ. Та не всѣмъ Русинамъ прійде ся однаково стрѣчати то рокове свято.

Нарôдъ руский въ краю, той самъ, надъ котрымъ гуляла колись нагайка паньскихъ посѣпаковъ, котрого неволено и давлено, та котрого стараютъ ся стерти зъ лиця землѣ — той двигає ся и хочь ще незагоєнй раны, якихъ завдала єму при послѣднихъ выборахъ рука верховодячои шляхотскои партіи — та вôнъ може зъ чистою совѣстію заспѣвати побѣдну пѣсню Христосъ воскресе, бо своимъ поведенємъ наглядно доказавъ, що придушуване въ нѣмъ злобною рукою почуте правды и свѣтла розжеврѣло и выбухнуло яснымъ полумѣнемъ.

Христосъ воскресе понесе ся по широкихъ степахъ Руси, тои Руси, котра пôдъ россійскимъ кнутомъ не може не то брати жадной участи въ управѣ державою, та навѣть не смѣє вчити ся своєю рôдною мовою. За нихъ мы заспѣваємо вôльными устами Христосъ воскресе.

Христосъ воскресе загомонитъ въ вôльнôй Америцѣ, гень далеко вôдъ насъ въ холоднôй Канадѣ и горячôй Бразиліи. Тымъ Русинамъ, котрй заледве зачинають привыкати до чужихъ людей и чужои землѣ, котрй розпорошенй по всѣхъ усюдахъ незмогли ще злучити ся разомъ и сполучеными силами взяти ся за организацію самыхъ себе. Тымъ мы бажаємо любови и єдности, бажаємо, щобъ мѣжъ ними запанувала єдность думки, єдность працѣ, щобъ у нихъ хаты не заглядало нѣколи горе, а коли лучитъ ся яке лихо, щобъ всѣ разомъ єго поборювали. Щобъ наконецъ нихъ всѣхъ обнявъ воскресшій Христосъ и они всѣ сполученй вспôльными силами, бороли ся за тй святй засады правды, любови и свѣтла.

Най пропаде незгода — най запанує єдность всѣхъ американьскихъ Русиновъ, чого мы зъ цѣлого серця въ день воскресенія Христового желаємо!

Христосъ воскресе!

На сироты по убитыхъ галицкихъ выборцяхъ зложили:

Братство св. О. Николая зъ S. S. Pittsburg, Pa.

Федорчакъ Александеръ 50 цт., Кузьмичъ Григорій 25 цт., Павельчакъ Йосифъ 50 цт., Марковичъ Николай 25 цт., Штекля Изидоръ 15 цт. Ваховскій Леонъ 25 цт., Скрабутъ Василь 25 цт., Корудзъ Лешко 20 цт., Сидорякъ Иванъ 15 цт., Цимбала Стефанъ 25 цт., Капя Петро 25 цт., Пастырчакъ Іоанъ 25 цт., Ющакъ Стефанъ 20 цт., Журавъ Пантелеймонъ 25 цт., Порада Фецко 50 цт., Карлякъ Андрей 25 цт., Ґула Стефанъ 10 цт., Салей Мелетій 25 цт., Сидорикъ Олекса 25 цт., Костикъ Олекса 10 цт., Касприкъ Лука 15 цт., Крейницкій Емил. 25 цт., Кидонь Данько 25 цт., Крейницкій Макс. 25 цт., Пасерба Петро 25 цт., Мацькапичъ Мелетій 25 цт., Кода Семанъ 25 цт., Пелешъ Димитрій 25 цт., Дура Гавріилъ 25 цт., Палюхъ Василь 25 цт., Корба Андрей 15 цт., Мамрошъ Филим. 15 цт., Андрейчинъ Андрей 25 цт., Соколъ Захаръ 25 цт., Вандзилякъ Иванъ 25 цт., Климковскій Семанъ 10 цт., Мишковскій Илько 15 цт., Павлишакъ Данько 25 цт., О. Стефановичъ Ник. $5.00.

Разомъ: $14.10

ПАРУ СЛОВЪ О ФОНЕТИЦѢ.

Говорила небôженька до самои смерти

Поговôрка тота прійшла намъ на гадку, коли прочитали мы статѣ „Американского Рус. Вѣстника" о фонетицѣ. — Звычайно на свѣтѣ такъ водить ся, що люде лишь о тôмъ пишуть и говорять, що знають, але въ такôмъ free country якъ Америка правило тоє не всѣхъ обовязує. Тутъ business стоить все на передѣ и вызше всего другого; такъ само стало ся и зъ нещасливымъ „А. Р. В." Вôнъ помѣшавъ „радикалôвъ—соціялістôвъ" и „новоерцѣвъ—фонетикарôвъ" якъ горохъ зъ капустою и кинувъ ся на фонетику тому, що якійсь жидъ чи Арабъ продає библійну историю фонетикою друковану, та ще зъ образками и певно танше вôдъ „А. Р. В." Кромѣ того въ запалѣ своимъ и дбалости о власный business загнавъ ся „А. Р. В." такъ далеко, що попросту кличе на священникôвъ, щобы они заложили щось въ родѣ цензуры „и установили, что якія книги можетъ нашъ народъ куповати и съ пользою читати." — Мы о той справѣ и не говорили-бъ, если бы не тоє, що „А. Р. В." старає ся наложити нашимъ людямъ каганець на уста и хоче щобы они по-за „А. Р. В." нѣчого больше не читали, а потôмъ такъ скакали якъ вôнъ имъ заграє; дальше, если-бъ не наговоривъ вôнъ тôлько дурницъ о фонетицѣ и не противорѣчивъ собѣ самому.

Заказаный овочь.

Зачнѣмъ зъ кôнця. Всяке наказуване людямъ тоє читати, а другого не читати не повинно мати мѣсця нѣгде на свѣтѣ, а тымъ больше тутъ въ Америцѣ, где кождый вôльный робити, що єму подобає ся, если тôлько не кривдить черезъ тоє другого. Кромѣ того люде нашй не дѣтваки прецѣнь, а дорослй и самй потрафлять розрôжнити зле вôдъ доброго; а наконецъ, звѣстна рѣчь, що заказаный овочь найлѣпше смакує и черезъ такій заказъ читаня певныхъ книжокъ, люде тôлько ще бôльше станутъ на нихъ цѣкавыми и розумѣє ся бôльше будуть ихъ читати, якъ коли-бъ такого заказу не було. Въ виду того мы дуже сумнѣваємо ся, чи священники для обороны интересôвъ „Ам. Р. Вѣстика" схочуть робити якусь цензуру и розумѣє ся на смѣхъ себе выставляти.

Фонетика — грѣхъ смертельный.

О фонетицѣ набалакавъ „Ам. Р. Вѣстникъ" такихъ рѣчей, що справдѣ дехто мôгъ бы собѣ подумати, що если прочитає, або тôлько въ подарунку достане книжку фонетикою друковану, то се майже такій самъ грѣхъ якъ коли-бъ рôдну маму забивъ... Мы певнй навѣть, що неоденъ побожный членъ „Соединенія", прочитавши згадану статю „А. Р. В." буде хрес[т]ити[сь], зачувши слово „фоне[ти]ка". Мѣжъ тымъ слово тоє само въ собѣ не таке страшне.

Фонетика въ Галичинѣ.

У насъ въ Галичинѣ друкують и пишуть фонетичною правописію дуже много, але тутъ треба звернути увагу на одну рѣчь не малои ваги. По школахъ и урядахъ запроваджено фонетику, длятого, що верховодячй сферы: польска шляхта и другй думають, що въ той спосôбъ скорше Русиновъ спольщать. Суть однакъ также люде (и були давно ще передъ урядовымъ запровадженємъ фонетики, пр. священникъ М. Шашкевичъ и другй), котрй суть якъ найлѣпшими Русинами и якъ найлѣпше хотѣли-бъ для свого народа, а однакъ помимо того пишуть фонетикою, бо уважають, що наша етимологічна правопись за тяжка и длятого кождый, що не має способности тратити богато часу на науку, якъ примѣромъ селяне, та взагалѣ робучій народъ, потрафить скорше писати фонетикою и читати друковане нею, нѣжь правописею етимольоґічною.

Трудность етимольоґіи причиною добровôльного польщеня ся.

Мы не боронимо польскихъ панôвъ и австрійского уряду за те, що они запровадили фонетику по школахъ и урядахъ, але противно кажемо, що они не мали и не мають права мѣшати ся въ такй рѣчи; но зъ другои стороны мусимо усправедливити тыхъ щирихъ Русиновъ, котрй не для приказу правительства, але зъ переконаня и доброи волѣ для народа уживають въ пи[сь]махъ своихъ фонетики. Кождый зъ насъ, що вчивъ ся по руски писати, мусить пригадувати собѣ, скôлько то вôнъ мавъ клопоту закимъ вывчивъ ся где писати Ѣ, а где Ô, Й и таке инше. Ба не тôлько тоє. Дуже много людей навѣть такихъ, що знали колись добре етимолоґією писати, забули тоє длятого, що довгій часъ нѣчого не читали анѣ не писали. Звычайно такй люде, пишучи листъ якій, або що другого, встыдають ся писати етимольоґією, щобы не нарôбити богато блудôвъ — и пишуть польскими (латиньскими) буквами, але по руски, звичайно — фонетикою. А людей такихъ є дуже много; я [з]начу, що на кождыхъ десятьохъ писменныхъ американскихъ Русиновъ пише латиньскими буквами по руски 7 и 8. Въ той спосôбъ люди не лишь, що зъ часомъ забувають ще бôльше правопись етимольоґічну, а вкôнци навѣть самй рускй буквы. До такихъ людей кличемо: пишѣть по руски хотяй бы и фонетикою, бо зъ двоякого зла треба выбирати не бôльше, але менче. Маєте писати по руски, але фонетикою и латиньскими буквами, то лѣпше пишѣть вже фонетикою, але буквами рускими, а тымчасомъ читайте книжки и учѣть ся етимольоґіи.

Що насъ спольщить.

Дехто каже, а также польскй панове такъ собѣ думають, що фонетика спольщить нашихъ людей, тымчасомъ се неправда, а власно противно бачимо, що тй люде, котрй ненавидять дуже фонетики, а етимольоґіи не знають, чи не хотять знати, пишуть латиньскими буквами и самй себе добровôльно польщать. Фонетика не потрафить насъ спольщити, понеже бодай свои рускои азбуки не забудемо, а спольщить насъ хиба наша темнота и неученость, бо всюда такъ дѣє, ся що где стыкають ся два народы оденъ бôльше а другій менче ученый, то все менче ученый пристане на сторону бôльше ученого и стратить свою народность, хотяй бы єго було и бôльше. Науки отже намъ треба, просвѣты, а тогды певно нашъ нарôдъ не буде потрѣбувавъ боятись, щобы єго не спольщили.

(Конецъ буде)

ФЕЙЛЄТОНЪ.

Плавба моремъ. — Перехитривъ. — Русинъ вмѣє по англицки. — „Чю".

Я ледви до того Ню Йорку дôбравъ ся! А то ѣде той шифъ и ѣде и сопить и гучить и перевертає ся на всѣ боки якъ якій остатный пяниця и анѣ суди Боже дождати ся кôнця. Троха зъ мене души не выгнало така на мене найшла слабôсть; а про нудьгу то вже и не згадую! Чоловѣкъ звыкъ все щось попишпорити, а ту сиди каменемъ на одномъ мѣсци; хиба якъ погода: перейдешь ся троха по покладѣ отъ такимъ короткимъ на пару крокôвъ тай тôлько всього, а потôмъ знову вертай до тои душнои станціи.

Оно бы ще дурниця, що отой корабель йде собѣ въ переверты та що трохи чоловѣкъ похорѣє — якъ бы не те, то прійшло бы ся загинути зъ нудьги — а то якъ прійде буря... о, тодѣ Господи прости грѣха!

Кораблемъ кидає якъ кулькою на всѣ боки троха чоловѣка не розôбє; а на свѣтъ не вказуй носа! Тамъ всѣ чорты гуляють, приспѣвуючи собѣ розмаитыми дикими голосами. Де перше люде трохи привыкли до ѣзды и на прощане красви стала кружляти чарочка тай давали ся вже чути смѣхи и хихи — теперь всьо занѣмѣло. Всьо на колѣнахъ зъ злоỳжеными руками. Молять ся! Може нѣколи такъ горячо нѣхто не моливъ ся, якъ теперь.

Я якось не мôгъ молити ся. Не тому, щобъ я якій безбожникъ, або що, але такъ цѣлый задеревѣвъ зъ переляку, — не йшла менѣ молитва. Я лишь розглядавъ ся, хочь по правдѣ сказати, нѣчого не бачивъ.

Правда, що потому, якъ мы вже привыкли до того гуркоту, трескоту, свисту (бо тамъ на верху десь щось и спѣвало и свистало и плакало то знову ревѣло якъ яка дичина) впавъ менѣ на очи якійсь чоловяга.

Вôнъ таки въ голосъ моливъ ся! Чимъ голоснѣйше загремѣвъ корабель, тымъ вôнъ высше здôймавъ руки до горы, а верещавъ уже такъ, немовь бы хотѣвъ перекричати гукъ морскихъ фаль.

Иги на него! Та бѣда, то правда, але чого вôнъ такъ верещить, ще до лиха розхорѣє ся. хочь самому менѣ було нѣяково. Отъ тобѣ на! Гадавъ згортати въ Америцѣ тысячѣ, а прійде ся передъ часомъ марно загибати.

Але якось мы зъ тяжкою бѣдою доплыли до американского берега.

Въ кождого зъ насъ ажь духъ вступивъ. Всѣхъ лиця були и веселй и трохи якійсь цѣкавй передъ тымъ, що то ихъ стрѣтить у томъ новôмъ краю. Вже мы повысѣдали; зъ нашихъ всѣ крутять ся якъ вôвцѣ, нѣхто не знає де дѣти ся, що кому сказати...

Высѣвъ и той, що такъ пôдчасъ бурѣ моливъ ся.

Я до него: — А що свату, давъ Богъ щасливо доѣхати!

Вôнъ всмѣхнувъ ся, пôдскочивъ до горы зъ втѣхи якъ мала дитина, а обертаючи ся до моря, погрозивъ єму кулакомъ:

— Мавъ Ты мене Боже въ рукахъ разъ, але вже мене бôльше не хопишь!

И пôшовъ за иншими.

Менѣ самому смѣшно стало зъ тои єго бесѣды. Ото — гадаю собѣ — перехитривъ! Не знати лишь якъ то буде дальше?

Та що менѣ дбати про долю иншихъ, менѣ самому за себе стало лячно — що зъ собою почати?

Кручу ся, оглядаю, та ажь зъ превеликои втѣхи сплеснувъ въ долонѣ.

Спертый о поруче на доку стоявъ якійсь чоловяга такій самѣсенькій, якъ Панько зъ нашого села.

Я до него: — Паньку, а ты ту що робишь? То ты?

А вôнъ до мене повагомъ: — „єссе" (yes sir).

— Та чи пôзнаєшь мене Паньку?

А вôнъ все „єссе".

Що я до него не прикажу, а говоривъ я богато, бо я бы го бувъ выцѣлувавъ зъ втѣхи, що подыбавъ свого чоловѣка и то ще зъ того самого села — а вôнъ усе свое єссе тай єссе.

Я пытаю єго о пораду, а вôнъ: „Носсерръ", а потôмъ якъ не крикне: „орррайтъ" и такъ заскреготѣвъ зубами, що я зô страху ажь до землѣ присѣвъ.

Ади — гадаю собѣ — якъ сатана по англицки вывчивъ! Недавно бѣгавъ по нашихъ горахъ, а таке тото було бѣдне, всѣ нимъ поштуркували ся, а теперь якъ у люде выйшовъ! Не даромъ ѣвъ американскій хлѣбъ.

Я бачу, що зъ нимъ такъ на сухо не вдѣю нѣчого, почавъ я зъ иншои бочки.

— Паньку, та будь ласкавъ, запровадь де до коршмы спочинути, лыкнути чарочку, та закусити хлѣба, бомъ такій голоденъ, троха не промовлю ѣсти!

Якъ вчувъ про коршму якось привѣтнѣйше до мене промовивъ:

— Ехъ ты „ґріноръ", „ґріноръ"! Та дежь у насъ корчмы! Та въ насъ бра сальоны, а въ нихъ віска не горѣвка смердюха! Лишь одну тобѣ дамъ пересторогу: Ту въ сальонахъ ставляють віску и дають велику чарку, а ґость собѣ самъ наливає. Одна цѣна чи повно налѣєшь чи вно трохи — але не выпадає ляти повно. Якъ троха — то по паньски! Лучше по пару разôвъ а по трошка, бо внакше назвуть насъ простаками!

— Якъ тамъ уже буде то буде — абы де спочити хочь якъ не таѣти грѣха, то мене зовсѣмъ не тѣшило, що не треба пити по повному.

Сидимо мы, бесѣдуємо то про те то про се! Я розказую якъ ѣхавъ моремъ, вôнъ знову про Америку: якй ту въ нѣй всѣ панове, не такй якъ въ старôмъ краю.

— Отъ бачишь, тй, що ту сидять, то Американцѣ!

— Еге-жь Американцѣ? Я дивлю ся — такъ люде якъ и всѣ. Сидять, бесѣдують та такъ якось чудно гейбы по грудахъ ѣхавъ фѣрою, а пôдъ языкомъ якъ бы мавъ камѣнчики.

— Страхъ, та колижъ я тои бесѣды вывчу, якъ ту порозумѣю людей? навѣть роботы не достану — кажу до Панька.

Панько пôддеръ голову въ гору и гейбы якій вчитель каже до мене:

— Правда, що бесѣда трудна! Ту всьо инше пише ся, а инакше треба вымовити. При

„SVOBODA“
(LIBERTY.)
Weekly Paper.

...e only Russian political ...wspaper published in this ...untry; circulating in all ...arts of the United States ... Canada, wherever the ...sian language is spoken.

...Published at Mt. CAR...L, PA. of each week by „SVOBODA“ Publishing ...

ADVERTISING RATES:

...e inch per annum...			$ 20.00
„	„	Six months	12.00
„	„	three „	7.00

...ll comunications should ... addressed to:

„Svoboda“
PRINTING OFFICE
Mt. CARMEL, PA.
P. O. Box 13.

Предплата рôчна 2.00
До старого краю........ 3.00

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высылати пôдъ адресу:
To „SVOBODA“
PRINTING OFFICE
P. O. Box 13. — Mt. CARMEL, PA.

НАША ГАЗЕТА ВЫХОДИТЬ ЩО ТЫЖДНЯ ВЪ ЧЕТВЕРЪ.

Entered the post office at Mt. Carmel, Pa. as second class mail matter.

УВАГА.

Хотячй приступити до „Союза“ най посылають вступне и мѣсячне до касіера.

Mr. George Chylak
OLYPHANT, PA.

И увѣдомити секретара ôдъ адресою.

Rev. N. Stefanowicz
715 Carson str.
S. S. PITTSBURG, PA.

ВѢСТИ ИЗЪ СТАРОГО КРАЮ.

Для характеристики, якъ переводили ся выборы въ конституційнôй державѣ Австріи наведемо деякй уступы зъ краєвыхъ часописей.

Австрійскій епископатъ выдавъ посланіє до всѣхъ вѣрныхъ, щобы они при выборахъ руководили ся интересами церкви и поступали въ дусѣ Христовои науки. Священники майже всѣ читали тоє посланіє въ церкви и народъ пôсля него поступавъ, бо не хотѣвъ попирати тыхъ кандидатуръ, котрй хотѣли ся добивати посольства грѣшными средствами якъ пôдкупствомъ, обманствомъ, насиліємъ, пяньствомъ. Головну ролю наганячôвъ панськихъ выповняли жиды, котрй въ великихъ ласкахъ у польскихъ панôвъ. Они то вразъ зъ жандармами якъ гайвороны обсѣли улицѣ передъ выборовыми будынками. — Пôдъ стѣнами Ерихона жидова только шумѣла и трубила, та середъ галицкихъ мѣстъ и мѣсточокъ они зъ чисто жидôвскою хоробростію — чуючи за собою силу ряду и панôвъ — кидались на рускихъ выборцѣвъ, хлопôвъ и священникôвъ, рвали на нихъ одежу, драпали лице, били ногами и волокли до арешту. Въ Турцѣ жиды до крови збили священника Грабця; въ Долинѣ жиды скинули 3 разы зô сходôвъ старого священника Теодоровича, идучого вôддати свôй голосъ, а одинъ жидъ ударивъ священника такъ сильно ногою, що вôнъ упавъ на землю.

Дальше пише тота часопись, що навѣть не згадуе вже за такй справки, якъ выдиранє леґітимацій, прозыванє всякими недруковаными словами и т. д., бо се вже дрôбничка въ порôвнаню до инших насильствъ.

Але то найцѣкавѣйше, що на всѣ тотй надужитя дивили ся жандармы и старосты. А коли нашй люде приходили имъ скаржити ся, то тй вмѣсто покарати виновникôвъ, вôдвертали ся, кажучи, що они того не потребують бачити. Коли священники скаржили ся жандармамъ, що ихъ такъ зневажають, жандармы вôдповѣдали, що они нѣчо порадити не можуть. А одинъ комисаръ навѣть пригрозивъ священника, що прикаже его арештувати за те, що той скарживъ ся. Людемъ, котрй не хотѣли голосувати на паньского кандидата, вôдбрали картки, або по просту выкидали за дверѣ, а на всѣ жалобы лишь смѣяли ся.

Отъ еще одинъ образець зъ тыхъ выборôвъ. Якъ переводили ся выборы въ Сокали:

Вже вôдъ свиту наставъ въ мѣстѣ великій рухъ. Рускй выборцѣ зôбрали ся о 6 г. въ будынку повѣтовои рады. О 7 г. прибуло 20 жандармôвъ и компанія войска и обсадила льокаль. Въ салю голосованя вôйшли свобôдно нанятй нарокомъ жиды и пôдпанки. И начала ся шалена агитація.

Еще передъ голосованємъ выдерли кôлькомъ выборцямъ леґітимаційнй картки и то въ присутности жандармôвъ и комисарôвъ. Въ сали наставъ шумъ и крикъ, та староста грозивъ войскомъ нашимъ выборцямъ. На очахъ старосты жиды били хлопôвъ, а коли вôднесли ся до него о охорону, вôнъ выкрикувавъ: „Тихо, я ту до порядку. Вже я знаю, що роблю“.

И такй ще иншй дѣяли ся незаконности и якъ каже краева часопись, що списати ихъ усѣхъ, то треба бы на то грубй томы.

Навѣть декотрымъ чеснѣйшимъ жидамъ и жандармамъ выдало ся, що за богато вже позваляють собѣ польскй пôдпанки, бо одинъ жидъ сказавъ такъ: „Знаєте, я хоть жидъ, но я не мôгъ дивити ся на таке дике поведенє паньскои партіи, бо серце кровю заливає ся, коли бачить ся, що зъ людьми обходять ся гôрше якъ зъ худобою“. А прим. коли по скôнченыхъ выборахъ одинъ жидъ паньскій давав жандармамъ на горѣвку 15 злр. они неприняли ихъ кажучи: „Нѣ, мы не можемо принимати грошѣ за таку службу, котру мы були зневоленй сповняти на перекôръ нашôй совѣсти. Вôднесѣть тй грошѣ бурмѣстрови най ихъ собѣ захове на шабасъ“.

Народъ рускій выславъ заразъ письмо до цѣсаря, въ котрôмъ представивъ всѣ надужитя, якй дѣяли ся при выборахъ, а теперь въ радѣ державнôй мають поставити министра Баденього въ станъ обжалованя, за те, що позволивъ паньскимъ посѣпакамъ такъ погано подоптати права руского народу.

Теперь вже цѣлый свѣтъ знає, якъ перевели ся выборы въ Галичинѣ. Декотрй народы навѣть не хотять вѣрити, щобы щось подôбного могло дѣяти ся — и хоть якъ всѣ осуджують польскихъ панкôвъ, та они собѣ зъ того нѣчо не роблять, бо держать ся тои засяды „choć nie honorowo, ale zdrowo“. Но, но — вже не довго того ихъ панованя.

До дня 15-го марта, при кôнци выборôвъ було:

убитыхъ 7 хлопôвъ, раненыхъ 29 хлопôвъ и 14 жителѣвъ мѣста Львова,

а арештованыхъ около **800** людей, въ тôмъ числѣ кôлькохъ священникôвъ.

Рускй справы передъ Вѣденцями.

Черновецка руска газета „Буковина“ пише: Дня 26. марта устроивъ Русинъ д-ръ Лаврôвскій въ порозумѣню зъ соціяльными демократами вѣденьскими, на чолѣ котрыхъ стоить д-ръ Адлеръ, сходины въ сали Вімберґера на передмѣстю Funfhaus. На сй сходины бувъ вольный вступъ для кождого, то-жь цѣкавыхъ на се Вѣденцѣвъ зôбрало ся около 3000. Сходины вôдкрывъ самъ д-ръ Лаврôвскій рѣчію, въ котрôй заявивъ, що предметомъ нарадъ буде справозданє референта о надужитяхъ, якй лучили ся въ Галичинѣ при теперѣшныхъ выборахъ до рады державнои. Русины галицкй — сказавъ бесѣдникъ — рушили ся теперь бôльше, якъ коли небудь давнѣйшими лѣтами, але сей рухъ спинено способами насильными, а навѣть войскомъ. Длятого хотять Русины подати те все до вѣдомости ширшихъ кругôвъ въ надѣѣ, що вôдъ того наступить полекша.

Референтомъ справы выборчои бувъ д-ръ Могильницкій. — Вôнъ розказавъ зôбранымъ бôльше-меньше таку исторію выборôвъ. Гр. Бадені запоручивъ въ старôй радѣ, що выборы до новои рады державнои будуть переводити ся законно. Але Русины знали на передъ, що корректне переведенє выборôвъ значить одно, що подавленє руху Русинôвъ. Русины зорганізовали ся. Правительство подѣлило громады на „зорганізованй и незорганізованй“. Въ двохъ тыхъ родахъ громадъ поступало правительство инакше, але всюды хитро и пôдступно, щобы люде не знали, коли вôдбудуть ся правыборы. Д-ръ Могильницкій розказавъ вôдтакъ, що въ Турцѣ розганяно выборцѣвъ и вязнено, що въ Комарнѣ люди ждали три днѣ на правыборы и тымъ такъ огôрчили ся, що вôдтакъ побили комісарôвъ выборчихъ и що въ Черніевѣ прійшло зъ нагоды правыборôвъ ажь до проливу крови; що такй бурливй пригоды лучили ся и въ Сколѣмъ, въ Олѣевѣ и Викторовѣ. Шляхта польска и праса змусѣли правительство до репресаліи супроти Русинôвъ. Въ Дрогобычи, повѣтѣ на скрозь радикальнôмъ, упало на кандидата руского комитету лише 27 голосôвъ, а тымчасомъ 42 выборцѣвъ зголосило ся зъ присягою, що они свои голосы вôддали на руского кандидата. (Нынѣ вже знане, що 66 такихъ зголосило ся. — Ред.) Таке саме стало ся при выборахъ въ Бережанахъ, Шѣсть рускихъ священникôвъ увязнено зъ нагоды выборôвъ, крôмъ того множество селянъ. Ось якъ законно переводили ся выборы въ Галичинѣ!

По Могильницкимъ забравъ слово соціалистъ польскій, Дашиньскій, повитаный грôмкими оплесками. Вôнъ сказавъ: Отсе чули вы, панове, обжалованє зъ устъ Русина. П. Могильницкій заявивъ, що „вѣрнй Тирольцѣ всходу“, народъ рускій на скрозь льояльный и династичный, дôзнавъ при выборахъ такъ великои кривды. Се хиба Русинôвъ, що они стояли завсѣгды на такôмъ становиску. Надужитя дѣяли ся не лише въ Галичинѣ. Всюды поборювано нашихъ сторонникôвъ: соціяльныхъ демократôвъ. Въ Краковѣ въ часѣ выборôвъ одержавъ кождый драґонъ по 50 острыхъ набоѣвъ. Що не прійшло до пролитя крови, се маємо завдячувати лише нашôй сильнôй орґанізаціи и дисциплинѣ. Мы поставимо президента мінистрôвъ въ станъ обжалованя. До того потрѣбно 40 голосôвъ. Мы побачимо, чи 10 % членôвъ парляменту буде справедливыхъ та чи парляментъ супротивить ся гнобленю люду? Якъ лише Русины бôльше возмуть ся до роботы надъ своимъ людомъ, то гнобленє счезне.

Соціялистъ ческій, Бернеръ, заявивъ, що се не народъ польскій давить Русинôвъ а бутна клѣка шляхотска. Та клѣка давить и людъ польскій, именно Стояловцѣвъ и соціялистôвъ польскихъ. Въ Галичинѣ панує шляхта и богатй жиды. Маємо проте надѣю, що наше обжалованє президента міністрôвъ пôдпишуть и антисемѣты. Рускй селяны не суть ще соціялистами, але Бадені своимъ панованємъ зажене ихъ скоро въ сей таборъ.

Др. Адлеръ обѣцявъ вôдтакъ Русинамъ, що соціялисты вставлять ся за ихъ кривду. Мы знаємо, що Баденього и его сторонникôвъ не побѣдили въ Галичинѣ, але мы побѣдимо ихъ тутки у Вѣдни. Мы и Русины маємо въ нѣмъ спôльного ворога Селяны рускй не будуть вже служити своимъ гнобителямъ. Сни вже прозрѣли.

Вкôнци внѣсъ др. Даниловичъ таку резолюцію: Народнй зборы высказують по причинѣ выборôвъ галицкихъ и гнобленя руского народу свое обуренє и завзывають парляментъ, щобы вôнъ зъ всею рѣшучостію обставъ за нарушеными въ Галичинѣ правами конституційными. Резолюцію сю принято, а на розходѣ заспѣвано пѣснь робôтникôвъ.

Справозданя зъ сего вѣча помѣстили всѣ вѣденьскй газеты, черезъ що про галицкй выборы дôзнали ся дуже широкй круги. Зъ польскихъ ґазетъ анѣ одна не здала справы зъ сего вѣча.

ЩО ЧУВАТИ ВЪ СВѢТѢ?

Повстанцѣ кретенськй на жаденъ способъ не хотять пристати на офѣровану имъ самоуправу пôдъ зверхництвомъ султана, а доконче хотять прилучити ся до Греціи. Бôй помѣжь повстанцями а Турками тревае дальше, а послѣдными днями обсадили мѣсто Балотіно и взяли въ неволю 800 турецкихъ воякôвъ. — Греція була бы вже давно выповѣла вôйну Турціи, та побоює ся европейскихъ державъ, котрй выдали таке письмо, що хто першій зачепить, той поносить кошта и нѣчого другому забрати не смѣе. Та Греки радять собѣ инакше. Они хоть не выступають противъ Туркôвъ яко держава, та за те богато зъ нихъ йде помѣжь повстанцѣвъ и малыми ватагами нападають турецкй вôддѣлы. Турки хоть скаржать ся на Грекôвъ, та тй боронять ся тымъ, що они не зачинають, лишь повстанцѣ, котрымъ они не мають права розказувати.

Тй, зъ европейскихъ державъ, котрй бачать, що не мали бы зъ тои вôйны жадного зыску, тй хотять якъ найменче мѣшати ся. За те Россія мала бы охоту на Константинополь, и такимъ способомъ розширила бы свое царство ажь до моря.

Ишпанцѣ чимъ разъ бôльше тратять на Кубѣ ґрунтъ пôдъ ногами и хотѣли бы въ якій небудь способъ погодити ся зъ повстанцями. Провôдникови повстанцѣвъ Ріверѣ мають дарувати жите. Видко Ишпанцѣ побоюють ся, щобы смерть проводира не выкликала бôльшои ще завзятости у повстанцѣвъ.

ромъ напишешь Адамъ, то треба вымовити Абрагамъ. А диви якъ я скоро вывчивъ. Я тобѣ буду помагати и знову крикнувъ „орррайтъ“ — але вже тихше.

Нема рады — гадаю собѣ — треба бѣдѣ пôдôйти пôдъ ласку, може въ де-чôмъ поможе и казавъ я дати ще по однôй чарцѣ.

Выпили мы; вôнъ знову торочить про всѣляку влѣлячину, а я очей не зводжу зъ Американцѣвъ. За кождымъ ихъ порушенємъ пасу очима.

Дивлю ся, а далѣ не втерпѣвъ:

— Паньку! А се що таке? Диви якъ вôнъ далеко плюнувъ той Американець, а такимъ якимсь жовтымъ! що се?

Панько вдививъ ся на мене и такимъ якимсь милосердным поглядомъ, немовь бы хотѣвъ сказати — ехъ ты дурню, щожь ты знаешь, якъ ты ще того не бачивъ. А потому до мене зъ серцемъ:

— Та то дурню „чю“! Они всѣ тое гризуть, навѣть жѣнки!

Я вже нѣчо не кажу — встыдаю ся, а далѣ зъ цѣкавости не втерпѣвъ:

— Паньку! Та дежь-бы знову они „цю“ гризли? У насъ „цю“ кажуть — шануючи твои ухи — на безроги! то оно щось иншого мусить бути?

— Ехъ „ґріноръ“!... Бодай тебе!... „Чю“ е ...ій солодкій тютюнъ. Американець бере его зубы и гризе.

Я ажь пôдскочивъ зъ великои втѣхи.

— Но то ту брате такъ само якъ и въ нашôмъ селѣ! Та й въ насъ хлопы гризуть тютюнъ, ...о що не называє ся „цю“, а по просту „баґа“. О, вже тотй Американцѣ на половину впали въ моихъ очахъ.

Побесѣдували мы ще трохи — а далѣ забрали ся до Панькового помешканя. Я якъ впавъ на ложко — та такъ и заснувъ вôдразу змученый такою далекою подорожію.

КАНАДІЙСКА РУСЬ.

Подорожнй вспомины Нестора Дмитрова.

WINNIPEG, MANITOBA.

До Winnipeg приѣхавъ я 5. цвѣтня с. р. Подорожь зъ Buffalo, N. Y. до Winnipeg нѣчимъ не замѣтна, отже годѣ про ню и згадовати. Ѣдеся двѣ добы, отъ и все. На двôрци колейовôмъ въ Winnipeg побачивъ я нашй два сердаки, привитавъ ся зъ людми тай довѣдавъ ся я, що они зъ пôдъ Бродôвъ зъ Берлина. Оденъ зъ нихъ навѣть предплатникъ „Свободы“. Таки заразъ зъявивъ ся п. К. Геникъ и спровадивъ мене до Immigration House.

Ту я побачивъ такій станъ. Вôдъ послѣдныхъ выборôвъ наступили змѣны въ правительствѣ, отже партія, котра дôстала ся до кермы поробила свои порядки. Всюды по урядахъ повсаджовала своихъ людей, а давныхъ урядникôвъ поусувала. Така змѣна консеквентно наступила и въ справахъ имміґраційныхъ. Новый персоналъ урядничій зъ дуже енергічнымъ шефомъ на чолѣ провадить справы имміґраційнй зъ цѣлою спружистостію. Въ персоналѣ урядничôмъ суть люде, котрй говорять всякими языками. Есть ту урядникъ Шведъ, Французъ, Нѣмець и нашъ Русинъ п. Геникъ. Всякй справы полагоджують ся сумлѣнно зъ блискавичною скоростію и бюрократичнымъ педантизмомъ. Самъ будынокъ выглядає дуже чистенько и якъ на имміґраційный дôмъ, особливо для нашихъ людей зовсѣмъ выгôдный. Люде дôстають даромъ чисте, выгôдне и здорове помешканє, кухню вспôльну до ужитку и опалъ.

Я заставъ ту нашихъ кôльканайцять родинъ въ головнôй части зъ Борщôвского повѣту, котрй лишь встыдъ приносять нашôй націи. Сидять вже декотрй по кôлька навѣть мѣсяцѣвъ. Въ одягахъ краевыхъ, зъ волосємъ довгимъ, бруднй, нужденнй. Анѣ суди Боже намовити ихъ, щобъ поперебирали ся. Кажуть, що вѣру свою загублять. А одна жѣнка загрозила свому чоловѣкови, що втопить ся, або повѣсить ся, якъ вôнъ посмѣе собѣ волосє обстричи. — На нашихъ людей дивлять ся канадійцѣ гôрше, якъ на Индіянôвъ, бо Индіяне ту взглядно культурный народъ. Они мають свою газету и письмо святе на своей мовѣ. Оденъ урядникъ радивъ менѣ зовсѣмъ на серіо, щобъ кôлькохъ нашихъ людей выслати на науку до Индіянъ. Прошу собѣ лишь представити. Приходить родина зъ Галичины. Чоловѣкъ, жѣнка и 8 дѣтей. По дорозѣ всѣ грошѣ выдали. Аґенты по дорозѣ выдерли послѣдный центъ у чоловѣка. Голй, босй, бруднй, бѣднй, чистй дѣды заѣзджають до имміґраційного дому. Зарядъ дому имміґраційного ломить руки и не знає, що почати зъ тыми нещасливыми людми. Добрй люде скидають ся по пару центôвъ — має родина на якійсь часъ на выживлѣнє. Дѣтиска лазять по сходахъ и занечищають — таки идуть зъ потребою на сходы, або пôдъ дверѣ. Зарядъ въ роспачи клене, проклинає и повѣдомляє правительство, що зъ такими людьми годѣ що почати. Але правительство не маючи на разѣ зъ другои якои стороны масовои имміґраціи терпить нашихъ людей, яко malum necessarium. Яке понятіє має правительство о насъ, вже можна собѣ представити. — Але вертаймо назадъ до нашои нещасливои родины. Вышукали вже чоловѣкови роботу. Вôнъ рубає дрова день въ день и пересѣчнє кождого дня заробляє 50 цнт. Жите дуже тане. Вôнъ вымогъ немає нѣякихъ, складає центы и жіє собѣ пôсля его понятія зовсѣмъ по пански. Засидѣвъ ся нашь чоловѣкъ въ мѣстѣ, не працює тяжко, хлѣбъ бѣлый ѣсть, якъ въ добрôмъ роцѣ въ Галичинѣ на Великдень и сидить тай анѣ тямки собѣ немає про фарму. Такихъ людей нашихъ въ Winnipeg есть велике число. Та шпекуляція нашихъ людей до нѣчого не здатна, бо и шкода змарнованого часу, якъ вже якійсь центъ призбирало ся — бо вкôнци таки майоръ мѣста (вôнъ е шефомъ бюра имміґраційного) силомôць выжене людей на фармы, але тогды вже добрыхъ даровыхъ фармъ не буде.

(Дальше буде).

НОВИНКИ.

— Подаю до прилюдной вѣдомости, що моя адреса въ Америцѣ така: **Rev. Stephan Makar, P. O. Box 13, — Mt. Carmel, Pa. —**

ПОДОБНО ЯКЪ ВЪ КРАЮ.

Рѣка Міссіссипи выступила зъ береговъ, заливаючи просторонь 10 тысячь квадр. миль. Повѣнь тота такъ страшна, що мешканцѣ не памятають чогось подôбного въ той половинѣ столѣтя. Шкоду, яку наробила вода обчисляють на 100 миліон. доляровъ, а зъ людей до 200 стратило жите. Причиною частыхъ и такъ страшныхъ повѣней есть безъ сумнѣву рабункова господарка капиталѣстôвъ, котрй безъ пощады вырубують лѣсы, черезъ що снѣги тають нагло и перемѣняють ся въ великй воды.

— Европейскй лѣкарѣ запримѣтили, що въ Марокко, въ Африцѣ, майже всѣ мущины мѣжь 40 а 50 рокомъ житя слѣпнуть, а по 50 тратятъ зовсѣмъ взрокъ. Шукаючи за причинами того явища, прійшли до того переконаня, що причиною скороп слѣпоты мешканцѣвъ Марокко есть надмѣрне пите кавы. А пьють они еи цѣлый день. Варуйте ся любителѣ кавы!

— Всѣхъ пословъ въ державной радѣ у Вѣдни засѣдае 425. Пôсля сторонництвъ подѣлений такъ: Нѣмецкихъ клерикалôвъ є 41 членôвъ, антисемітôвъ або христіянскихъ соціялôвъ 28 чл., нѣмецкихъ людовцѣвъ 38 чл., молодочехôвъ 62 чл., коло польске 59 чл. крôмъ того окремо стоять 3 послы сторонництва людового и 6 зъ партіи Стояловского. — Русинôвъ засяде въ палатѣ 11, а дѣлять ся они: 3 независимй (Танячкевичь, Окуневскій и Яросевичь), 6 польско-правительственыхъ и 2 буковинскихъ Русинôвъ. Словѣнцѣвъ є 16 членôвъ, Хорватôвъ 11. Сербôвъ 2, Италіянцѣвъ 19, Румунôвъ 6, соціялістôвъ 14, заступникôвъ большои посѣлости 52, нѣмецкй ліберала 49 чл., а прочй не належать до жадного клюбу.

Чехъ министромъ.

Министерство Баденього лишило ся на дальше, та зôстало лишь доповнене однымъ министромъ больше. Есть нимъ Чехъ д-ръ Іосифъ Кайцлъ. Д-ръ Кайцлъ належить до найрадикальнѣйшихъ молодочехôвъ, а именоване его министромъ уважае ся за велику уступку для ческого народу.

— Въ Portsmouth въ Англіи роблено пробу, чибы не можна набити армату пôдъ водою и выстрылити такъ, щобъ розсадила корабель. Проба удала ся. Армату набивали пôдъ водою нурки, а дротомъ електричнымъ выклнкуе ся выстрѣлъ. Корабель за першимъ выстрѣломъ розбивъ ся.

ПОКАРАЛИ ХРУНЯ.

Якъ знаете, що въ краю всѣхъ панскихъ пôдлизайкôвъ называють хрунями. Тотй хрунѣ вылазять на верхъ пôдчасъ выборôвъ и агітують за панскимъ кандидатомъ. Не бракло ихъ и при тыхъ выборахъ, та за те вôдплачують ся имъ люде якъ можуть. Ось примѣромъ такого хруня вôйта зъ пôдъ Судовои Вишнѣ напали молодй хлопцѣ и выбили порядно такъ, що хто знае чи выляже ся зъ тыхъ побоѣвъ. Добре такъ всѣмъ хрунямъ, най не жеруть панскои ковбасы.

ПОСМЕРТНИ ВѢСТИ.

Дня 11. апрѣля с. р. померъ въ Пітсбургу молодый, бо заледти 21 лѣтный

Юліянъ Мучка.

Покôйный походивъ зъ Квятонѣ, повѣту горлицкого. Зъ причины, що доперва 8 мѣсяцѣвъ якъ прійшовъ зъ краю, не належавъ анѣ до Братства, анѣ до „Р. Н. Союза". Ей, записуйтесь до „Союза", бо смерть не пытаесь, коли мае по Васъ прійти. Покôйный вмеръ на тифусъ кишковый.

Вѣчная му память.

Справы робôтничй.

— Въ Providence, Rhode Island, пустила ся робота въ варстатахъ ткацкихъ, де 1000 людей дôстало роботу.

— Коло Yonugstown, Pa. повѣту Westmoreland мають незадовго побудувати 275 пецôвъ коксовыхъ и 75 помешкань для робôтникôвъ. 300 робôтникôвъ буде тамъ працювати.

— Въ копальняхъ вугля въ Wheeling Creek, Crescent, Rosk Hill и Maynard въ станѣ Ohio, въ котрôмъ не робило ся черезъ 6 мѣсяцѣвъ знову 800 робôтникôвъ почали робити.

— Синдикатъ ню-йорскихъ капиталистôвъ мае незадовго побудовати въ Depew близко Buffalo велику фабрику бавовняну.

— Pencoyd Iron Works въ Филядельфіи дôстала вôдъ Япончикôвъ контрактъ на доставлене 195 коблукôвъ мостовыхъ ваги 2000 тонъ. Само желѣзо и сталь ужитй до того будуть коштовати $75,000.

— Комісія, выслапа леґіслятурою въ Гаррісбургу для розслѣдженя оплакакого стану вуглярôвъ зъ околици Пітсбурга пописала ся, якъ звычайно пристоить панамъ, що самй жіють въ выгодѣ та не знають и не можуть вôдчути другого бѣды. Першій день працьовала лишь 4 годины и переслухала репортерôвъ газетъ, котрй дописують лишь за положене робôтникôвъ. Бути може, що про бѣду будуть ще пытати тыхъ, кому она найбôльше доскулюе т. є. зголоднѣлыхъ робôтникôвъ. По справоздаиню комісіи мае леґіслятура змусити компанистôвъ до зреґульованя однаковои платнѣ. Побачимо.

— Крайна пôдлота зъ стороны панôвъ-компанистôвъ выдирати робôтникови и тыхъ кôлька центôвъ, заробленыхъ въ потѣ и крови бѣднымъ робôтникомъ.

—Оденъ властитель цукроварень въ Спол. Державахъ будуе теперь для себе помешкане за великй грошѣ. Ними можна-бъ уплатити 3,000,000 робôтникôвъ на день, даючи кождому по $2. денно. За ту суму можна-бъ дати заробокъ 100,000 робôтникамъ на оденъ мѣсяць, а оденъ чоловѣкъ потребовавъ бы 82,191 лѣтъ, щобъ мôгъ таку суму заробити.

— А тому всьому виннй капиталисты—великй паны.

— Майны въ Bevir, Mo. згорѣли. Страту рахують на $20,000, а 200 людей остало безъ роботы.

— Фабрика бѣлои бляхи мае бути заложена въ Youngstown, O. на що двохъ мѣсцевыхъ обывателѣвъ зложили вже $40,000.

— Въ Wheeling, W. Va. замкнено фабрику Riverside Iron Works въ всѣхъ еѣ вôддѣлахъ, позаякъ робôтники, котрымъ було оголошене 10 процентове знижене платнѣ, не пристали на то. 300 людей безъ працѣ.

— Пітсбурска фірма Riter & Conley мае будувати въ Buffalo величезный Elevator, на що потреба 7000 тонъ матеріялу и $400,000.

— Wellston Coal Co. Ohio, задумуе запровадити по своихъ майнахъ лишь машины и длятого выповѣла мѣсце всѣмъ робôтникамъ.

— Богато вуглярôвъ зъ повѣту Джексонъ, Огайо, вырентовали фармы и лѣтомъ задумують робити коло поля. Рускй майнеры повиннй такожь такъ зробити, въ кого грошѣ суть.

— Комісія выслана становою леґіслятурою для розслѣдженя сумного стану майнерôвъ въ околици Пітсбурга, розпочала була свою роботу 10. апрѣля переслуханемъ самыхъ робôтникôвъ. Зъ того, що оповѣдали майнеры, выходить, що властителѣ копалень мягкого вугля вздовжь рѣкъ Monongahela и Yonghiogheny, то чистй розбишаки. — 1) Будували простй буды на помешканя для робôтникôвъ. Дôмъ, що можна его було збити до купы за $50., повѣдали, що коштуе $150, на пôдставѣ того брали вôдъ робôтникôвъ высокій рентъ. 2) Закладали свои компаничнй шторы, они ще теперь суть, въ котрыхъ каждый робôтникъ мусѣвъ купувати всьо. Хто того не робивъ, не дôстававъ роботы. Розумѣе ся, що въ такихъ шторахъ всякй товары були два разы дорошй якъ де инде. 3) Не було въ богато компаніяхъ „cheekweighman-a", а якъ де бувъ, то обшахровувавъ робôтникôвъ, а робивъ въ користь компаніи. 4) Пейду выплачовали мало коли цѣлыми грôшми, якй собѣ майнеръ заробивъ. Вôдтягали за дôмъ, шторъ и т. д., значить раховали, якъ ся имъ подобало, не здаючи робôтникамъ навѣть докладного рахунку. Зваживши, що и цѣла машинерія була такъ якось уладжена, щобъ лишь она робила въ користь властителя, выходить, що компанисты, то правдивй богатй розбишаки. Коли спытали ся одного робôтника, якъ вôнъ думае, чи можна було завсѣгды тôлько заробити, щобъ выстарчило на удержане, вôдповѣвъ досить значучо: „Славянамъ и Унґарамъ, котрй звычайно мешкають по 15—20 въ однôй хатѣ а тримають собѣ одну жену, могло выстарчити, але робôтникъ, що мае родину и хоче провадити свôй дôмъ, не може выйти на свое". Комісія та ще не скôнчила свои роботы. На чôмъ скôнчить ся, донесемо.

— Pullman Co. мае побудовати недалеко Чікаґо фабрики, въ котрыхъ будуть направляти ся его кары.

— Сотки безробôтныхъ зôбрали ся недавно передъ парляментъ въ Toronto, Ontario и жадали роботы, щобъ могли заробити для голодныхъ своихъ фамилій хлѣба.

— Въ копальняхъ Essen No. 1. и 2. и Federal при Panhandle желѣзници коло Пітсбурга застрайковали 600 робôтникôвъ, бо компанія жадала, щобъ пôдписали контрактъ на 60 цт. за тону. Якъ бы компанія лишь мала контрактъ въ рукахъ, то заразъ бы знижила платню.

ВСЯЧИНА.

— Мы вôдгаднемо въ котрôмъ мѣсяци ты родивъ ся и скôлько лѣтъ маешь. — Хто не вѣрить нехай пришле намъ на картцѣ написану и добре обраховану суму повсталу зъ слѣдуючихъ дѣлань:

Пригадай собѣ въ котрôмъ мѣсяци ты родивъ ся; помножи той мѣсяць (если то бувъ марець, примѣромъ, то 3) черезъ 2. Додай до того 5. Помножи все тое черезъ 50; додай до того число своихъ лѣтъ; вôдтягни вôдъ того всего 365, а потôмъ [illegible]лай 115 и то що тобѣ выйде, [illegible] значить лишь послѣдну суму, безъ попередныхъ рахункôвъ пришли намъ, а мы тобѣ скажемо въ котрôмъ мѣсяци ты родивъ ся и скôлько маешь лѣтъ.

— Американьскій окулѣста Wood выступае противъ ношеня воальокъ (заслонъ на очи). Пôсля его дослѣдôвъ воальки ослабяють взôръ, суть причиною болѣвъ головы и нудности. Wood слѣдивъ за розличного рода прислонками и прійшовъ до того переконаня, що кожда воалька перешкаджае розрôжняти предметы зъ близька и зъ далека, а найшкôднѣйшй воальки кропкованй. Еслижь проте воалька мае бути прикрасою жѣночого одягу, потреба выбрати сѣтку зъ поєдинчихъ, грубыхъ нитокъ и нѣколи не читати черезъ воальку.

Вôдъ коли мѣсто Ню Йоркъ злучилось зъ Бруклиномъ, задумуе получити найдальше вôддаленй свои мѣсця пневматичными тубами, котрыми будуть розсылати всякого рода рѣчи. Ними буде ся посылати листы зъ філій до головнои почты, такожь телеґрамы и пачки меншого обему. Товариство, котре розпôчне будову такои комунікаціи, мае дôставати вôдъ правительстве тутешного по 150 тысячь дол. черезъ 4 лѣта. Кошта будовы обчислено на 4 міліоны доларôвъ.

Де-що цѣкавого.

— Читали вы про галицкй выборы? Перечитайте! написане на другôй сторонѣ. А зашлѣть якй центы!

— Найстаршимъ чоловѣкомъ на свѣтѣ мае бути оденъ нѣґеръ въ Бразиліи. Мае, якъ говорять, 150 лѣтъ.

— Тамтого року заробили вѣденьскй банки 36 міліснôвъ злр. А то всьо жиды.

— Японьскій цѣсарь мае 30 палатъ, а мешкае лишь въ трохъ.

— Вино зъ бенанесъ мае бути дуже смачне.

— Въ Москвѣ есть 5 тысячь байсиклѣстôвъ.

— Одна третина людей умирае передъ 17 рокомъ.

— Свѣтло сонця есть найлѣпшимъ средствомъ противъ молямъ.

— Въ Америцѣ робять такій телескопъ, черезъ котрый буде можна видѣти мѣсяць въ приближеню 60 миль.

— Въ касѣ державной въ Вашинґтонѣ мають оденъ 10 тысячный банкнотъ. Больше такихъ нема.

— За неплачене чиншу въ Ню Йорку выкинули тамтого року 51,000 родинъ зъ помешкань.

— На шклянку доброго вина треба 5½ унцій чистого винограду.

ЧИТАЙТЕ „СВОБОДУ"

СМѢХЪ И ПРАВДА.

КУМОВЕ.

Першій кумъ: — Я видѣвъ васъ вчера въ вечеръ, якъ ишлисте зъ корчмы просто до вôйта.

Другій кумъ: — О то певно мусѣвъ бути хто иншій, бо я зъ корчмы не иду нѣколи просто.

ДОКАЗЪ.

— Говорѣть, що хочете, але той Микола страшно дурный чоловѣкъ.

— Даруйте, але я на Миколу не дамъ нѣчого злого повѣсти. Доперва вчера пожичивъ менѣ 30 доларôвъ.

— Ну видите, чижъ не правду кажу?

Подвôйне нещастє.

Лѣкаръ: — Ваша нога мусить бути вôдтята.

Хорый: — Бôйте ся Бога, та теперь, колимъ собѣ давъ зробити новй чоботы?

Хорый: — Пане докторъ, я вôдъ якогось часу не маю зовсѣмъ охоты до питя, анѣ до ѣдженя.

Лѣкаръ: — Будьте вдоволенй зъ того; теперь и такъ все дуже дороге.

СЛѢПЫЙ МОВЬ СОВА.

— Иване! а що вôднѣсъ-єсь той листъ до пана?

— Вôднѣсъ; але що то поможе ему листы писати, коли вôнъ слѣпый.

— Не може бути!

— Справдѣ слѣпый: Два разы пытавъ ся мене где мôй капелюхъ, а вôнъ весь часъ бувъ на головѣ у мене.

— Панове! чижъ не каждый чоловѣкъ такій добрый, якъ и другій?

— Розумѣе ся, що такъ, а навѣть далеко лѣпшій.

Котрѣ люде дають собѣ найскорше раду на свѣтѣ?

Подивѣть ся де хочете: чи на селѣ межи господарями, чи въ мѣстѣ межи купцями, ремѣсниками, промысловцями и т. д., а всюды побачите, що чимъ хто смѣливѣйшій, чимъ вôдважнѣйшій, чимъ бôльше у него енерґіи и вытревалости, тымъ лекше, тымъ скорше дорабляе ся вôнъ не лишь кусника хлѣба, але и маетку. Звôдки беруть ся богачѣ? То неправда, що всѣ они жиють лишь людскою кривдою та що въ нечестный способъ приходять до гроша, або що длятого богачѣ, що дôстали маетки по своихъ родителяхъ. Бувае богато такихъ, котрѣ майже зъ нѣчого та й зовсѣмъ честнымъ способомъ приходять до маеткôвъ. Неодинъ зъ тыхъ, що ставъ богачемъ, або бодай добивъ ся якогось кусника хлѣба, розповѣвъ бы вамъ, якъ то гôрко мусѣвъ зразу бѣдувати. — Люде кажуть: доробивъ ся, бо мавъ щасте! Ба, въ тôмъ то и рѣчь, щобы мати щасте. Але щасте само не возмесь чоловѣка; вôнъ мусить самъ его шукати, самъ его ловити, а на то треба ему всѣлякихъ способôвъ. Передовсѣмъ треба ему такои натуры, такои вдачѣ, щобы вôнъ мôгъ щасте зловити, а то вже даръ божій, ласка божа длятого, хто єи мае. Але Господь Богъ не всѣхъ обдѣливъ однаково; за то давъ имъ розумъ и волю и длятого тѣ, що не мають вже зъ природы у великôй мѣрѣ того дару, тои вдачи, мусять єи въ собѣ виробляти. Перша рѣчь въ тôмъ, щобы не пôддавати ся бѣдѣ, не стогнати, не нарѣкати, не завидувати другимъ, але смѣло заглянути бѣдѣ въ очи и бороти ся зъ нею. Самымъ стогнанемъ та нарѣканемъ чоловѣкъ не вдѣе нѣчого. Чоловѣка, котрый лишь вѣчно стогне и нарѣкае, не тѣшить нѣчо, его вôдходить охота вôдъ всего и длятого щасте вôдъ него утѣкае. Чимъ бôльше вôнъ стогне и нарѣкае, тымъ дальше втѣкае щасте. Друга рѣчь въ тôмъ, щобы мати смѣлôсть и вôдвагу. Несмѣливому чоловѣкови, чоловѣкови безъ вôдваги всюды зле на свѣтѣ: вôнъ не може дати собѣ рады, бо не може нѣгде знайти приступу, не може вышукати собѣ нѣ роботы и зарôбку, нѣ якогось становища. Несмѣливого уважають часто за непорадного; его легко перебѣгають другѣ и вôдбирають ему то, що вôнъ бы мôгъ осягнути. Трета рѣчь то енерґія. Єсть то внутрѣшна сила въ чоловѣцѣ, котра пôддержуе єго, додае ему охоты, смѣлости и вôдваги та заставляе до роботы та скорого дѣланя. Людей безъ енерґіи называемо плохими, а звѣсно, що зъ плохихъ людей не бувають нѣ добрѣ господарѣ, нѣ добрѣ купцѣ, ремѣсники и т. д. Такѣ люде кажуть звычайно: все бери, лишь мене лишай. Наконецъ вытревалôсть доводить все до кôнця. Хто не мае вытревалости, той не доробить ся нѣчого, бо що одно зачне, то покине его и возмесь другого; все буде зачинати, пробовати и не лишить ся при нѣчôмъ, ажь останутъ но лѣта збѣжать и вôнъ остане ся такимъ якъ бувъ, якъ не доробивъ ся до нѣчого такъ вже и не доробить ся. Длятого запамятайте собѣ, що лишь люде, котрѣ не подають ся, не тратять духа, що лишь люде смѣливѣ и вôдважнѣ, люде енерґічнѣ и вытревалѣ дають собѣ найскорше раду въ свѣтѣ. Отже старайте ся бути такими.

Учись, учись, до ,,СОЮЗА“ запишись, до читальнѣ ходи, Бога въ сердцю май, ближнього люби, церковь посѣщай, ,,СВОБОДУ“ читай, Русь святу люби, доброму научай ся, грошей не марнуй. Процеса не вдавай ся. Въ льотерію не грайте, тôлько грôшь щадѣть. Братя! намъ треба ,,Народного Дому“, ану скиньтесь по центови. Се не забувайте! . . . . Буде зъ васъ.